

Toiminnanjohtajan blogi

2.11.2023 Verottajan kohtuuttomaan arvonlisäverolinjaukseen ei ole syytä tyytyä

Taidemaalariliiton päällä leijuu parhaillaan teosvälitystoiminnan arvonlisäveron uhka, jota avaam nyt tässä blogissa. Mielelläni olisin ensimmäisen blogitekstini kirjoittanut valoisammasta aiheesta, mutta tämä aihe hallitsee työtä ja Taidemaalariliiton tulevaisuutta.

Taidemaalariliitto ry on tuloverolain (TVL) 22 §:n tarkoittama yleishyödyllinen toimija. Taidemaalariliiton toiminnasta tarvikevälitys on ollut veronalaista elinkeinotoimintaa (TVL 23§). Yleishyödyllisyyden perusteella se kuitenkin on ollut niin sanotusti superhuojennettuna vain arvonlisäverovelvollinen, eikä tuloveroa ole maksettu. Eipä kyllä verotettavaa tuloakaan ole juuri kertynyt.

Sen sijaan näyttelytoimintamme, joka koostuu tm•gallerian näyttelyistä, teosvälityksestä, syysmyynnistä sekä näyttelyprojekteista on ollut täysin yleishyödyllistä verovapaata toimintaa lähes koko historiansa ajan, kuten muidenkin liittojen näyttely- ja teosvälitystoiminta. Näyttelytoimintaa rahoitetaan yleishyödyllisen toiminnan avustuksilla ja teosmyynnin provisiolla. Kun näyttelyvuokrasta on valtion ohjauksen mukaisesti luovuttu ja näyttelypalkkiot otettu käyttöön, on provisioiden osuus rahoituksesta luonnollisesti kasvanut. Rahoittajat, kuten Taike ja muut avustusten myöntäjät ovat korostaneet omien tulojen keräämistä, eli myynnin kasvattamista.

Taidemaalariliiton sääntöjen mukainen näyttelytoiminta, sen enempää teosvälitys kuin galleriakaan, ei perustu kaupallisille periaatteille, saati tavoittele taloudellista voittoa. Toiminta mahdollistaa laajan ja moninaisen taiteen ja taiteilijoiden pääsyn yleisön nähtäville. Myös sellaisen, jolla ei kaupallista potentiaalia ole taiteellisista ansioista huolimatta. Näin esiin pääsevät myös marginaalit ja yhteiskunnalle kriittiset äänet sekä uudet virtaukset ja nuoret tekijät. Tästä laajasta joukosta myös kaupalliset galleriat löytävät oman tallinsa taiteilijat. Emme kilpaile heidän kanssaan markkinoilla vaan täytämme katvetta.

Jos joku muu toimija markkinoilla mahdollistaisi teosvälitystapahtuman 1 500 taiteilijalle palvelen ei-kaupallisia institutionaalisia ostajia, emme tietenkään järjestäisi kyseistä taloudellisesti järjetöntä toimintaa. Mutta, koska taiteilijat tarvitsevat ansiotuloja voidakseen tehdä taidetta ja taiteen tulee päästä yleisön koettavaksi järjestämme sen. Kengännauhabudjetilla ja aina yhtä epävarmana kannattavuudesta.

Näyttelytoimintamme on kokonaisuus. Eri toimintojen tappiollisuus vaihtelee vuosittain ja tasapainottaa toisiaan. Välitämme taideteoksia vain näyttelyistä ja pidätämme myyntiprovisiota vain sen verran, että yhdessä näyttelytoiminnan avustusten kanssa pääsemme toiminnassa nollatulokseen. Emme siis tavoittele voittoa toiminnalla. Toiminta ei ole kannattavaa, mutta olemme hyväksyneet tappiollisuuden sen yleishyödyllisyyden vuoksi.

Vuoden 2022 osalta verottaja on nyt päättänyt, että näyttelytoimintamme on voittoa tavoittelevaa, kilpailluilla markkinoilla toteutettavaa, veronalaista elinkeinotoimintaa. Eli liiton myyntiprovisiot ovat myös arvonlisäverollista tuloa. Tähän verottaja päätyy irrottamalla näyttelytoiminnan tulot ja menot toisistaan. Tulot ovat kaikki elinkeinotuloa, mutta kulut pääsääntöisesti yleishyödyllistä toimintaa. Ja kun yleishyödyllistä kulu ei voi vähentää elinkeinotoiminnan verotuksessa, on teosvälitystoiminta siis voitollista ja voittoa tavoittelevaa toimintaa. Verottajalle antamassamme vastineessa olemme kumonnet selkeästi vakiintuneet elinkeinotoiminnan tunnusmerkit, joista olennaisin on voiton tavoittelu. Tunnuksmerkistöä tulisi arvioida kokonaisuutena, ei yksittäisten tunnusmerkkien, kuten palkatun henkilökunnan kautta.

Tällä yksittäisen verosihteerin linjauksella verottaja rampauttaisi epäkaupallisen näyttelytoiminnan koko Suomessa, koska tulkinta leviäsi Taidemaalariliittoon laajemmalle. Jos tuloja ei voi kohdistaa menoihin, ei näyttelytoiminnan järjestämisen ole mahdollista. Eikä tulojen verokohtelun pitäisi olla riippuvainen niiden lähteestä.

Luonnollisesti emme tule tyytymään tähän taiteelle ja taiteilijoille vaaralliseen tulkintaan. Teemme vero-oikeuden asiantuntijoiden kanssa kaikkemme statuksen muuttamiseksi. Näyttelytoiminnan kustannusrakenteen vuoksi provisioiden arvonlisävero olisi taloudellisesti vaikea paikka, koska toiminnan kulut koostuvat pääasiassa henkilöstökuluista ja vuokrasta, joten kuluista ei synny arvonlisäverovähennettävää, vaan arvonlisävero jouduttaisiin lähes kokonaan vyöryttämään taiteilijan provisión. Tämän luonnollisesti haluamme välttää, erityisesti tilanteessa, jossa taiteilijoiden ostovoima ja työlleen saama rahoitus ovat muutoinkin ohenemassa.

Ensi vuoteen mennään siis melkoisessa sumussa ja valmiina reagoimaan alv-velvollisuuteen, jos ennakkopäätöstä yleishyödyllisen verovapaan toiminnan osalta ei saada. Olemme luottavaisia, että asiassa päästään vielä lopulta ainoaan oikeaan taiteen yhteiskunnallisen läsnäolon kannalta tarkoituksenmukaiseen ratkaisuun. Mutta se voi kestää. Arkistojen perusteella edellinen ”arvonlisäverosota” kesti viitisen vuotta. Mutta se lopulta voitettiin. Tällä kertaa toivottavasti nopeammin.

Yleishyödyllisenä, vastuullisena ja verovaroin rahoitettuna yhdistyksenä kunnioitamme verokarhua, mutta sen uhatessa emme jää leikkimään kuollutta, emmekä varsinkaan juokse karkuun.

Elisa Lientola

Taidemaalariliiton toiminnanjohtaja